

Egy merész újtó

Aba-Novák Vilmos kiállítása a Józsefvárosi Galériában

Amikor Aba-Novákot választotta az újra nyíló Józsefvárosi Galéria vezetése kiállító művészként, akkor az alkotó iránti tiszteleten és szereteten túl az a szándék vezérelte, hogy letegye névjegyét ez a régi-új kiállító terem. Hogy a Picasso által „*barbár zseninek*” titulált mester a minőség és festői jelentékenység etalonja legyen, amihez a további kiállítások sora járul majd.

Aba-Novákban nem is egy, hanem négy – egymástól nem teljesen független – személyiség, művészi irány lakozik. A kezdeti években, az első, a grafikus Aba-Novák sikereinek lehetett tanúja a korabeli közönség, a művésztársak és a kritika is. A végigharcolt első világháború után hazatérve visszaült a főiskola padjaiba, ahol Olgyai mester mellett növekedett az ún. „rézkarcoló nemzedék”, ahol olyan társai volt, mint *Szőnyi István, Patkó Károly, Tarjányi Simkó Jenő, Zsögödi Nagy Imre*, egymással versengve, egymást inspirálva a magyar sokszorosított grafika egyik aranykora fűződik a nevükhöz. Kiállításunkon többek között a nemzetközi díjat is elérő *Savonarola* c. nyomata reprezentálja a grafikus Aba-Novákot.

A háború utáni szellemi bénultságban, a megcsonkított országban nem jártak jó idők a művészekre sem. Ezenközben a feltörekvő festőnemzedéknek el kellett magát fogadtatnia, ki kellett harcolnia a helyét a világban. 2001-ben az *Árkádia tájain* c. nagyszerű MNG-s kiállítás jó példáját adta ennek az irányzatnak és képviselőinek. Ebben az összefüggésben mutatta meg magát a második Aba-Novák. Éppen ezekben az években mesteri tökélyre fejlesztette olajfestészetét, gazdag színvilág, sajátos légkör jellemzi ekkor készült műveit, kiállításunkon korai festményeit, ilyen az *Erdei patak*, majd a fejlődést tükrözik az önarcképei, az *Álló női hátakt* és a *Kató nyugágyban*, amely a zugligeti évek lenyomata is egyben.

A római ösztöndíj (1929-30) döntő változást hoz Aba-Novák életében. A római barokk emlékek inkább kiábrándítják, ellenben az olasz vidék reneszánsz freskói, mozaikjai elemetáris hatást gyakorolnak rá. Az olajképeket fölvaltják a temperával festett olasz tájak, később a cirkuszok világa és a család jelennek meg művészetében és megszületik a harmadik Aba-Novák is, a freskófestő, a nagy falak mestere. Kiállításunkon ezeknek a hatalmas köztéri munkáknak a terveit mutatjuk be.

A negyedikről csak beszélni van módunk, hiszen nem művekben, hanem tanítványokban áll a negyedik Aba-Novák. A harmincas évek elején szabad iskolájában kezdi a képzést és 1936-tól a Képzőművészeti Főiskolán folytathatja tanítványainak tucatját pályára bocsátó tevékenységét.

És hogy miben is áll a máig tartó sikere? Mi az oka a minden ellenakciót legyőző festészeti erejének? Talán a vele született tehetsége, rajztudásának mindent legyőző színvonal és a folyamatos önképzés belső igénye.

Mi ennek a kiállításnak a rendezői töretlenül bízunk a közönség befogadó készségében, a nyitott szellemű látogatókban és mindenekelőtt Aba-Novák művészetének erejében.

Kováts Kristóf